

NAĎALEJ BOJUJEME S COVIDOM...

Už druhý rok naša spoločnosť je podriadená opatreniam, ktorých úlohou je potlačiť chorobnosť na vírus COVID-19. Keď som pred rokom takto hodnotil rok 2020, neželal som si obdobný scenár, aký bol v spomenutom roku.

Žiaľ, aj v roku 2021 sme prijímali opatrenia, ktoré nás všetkých v prvom rade obmedzovali či už v práci, alebo v osobnom či spoločenskom živote. Takýto stav zasiahol aj samotnú obec, ktorá začiatkom roka (v januári) zabezpečila testovanie obyvateľov na COVID-19 a v letných mesiacoch, a naposledy aj 30. novembra, organizovala očkovanie obyvateľstva.

No nielen protipandemickými opatreniami sme sa zaoberali. V druhej polovici roka sme začali so stavebnými prácami na malej kompostárni, ktorú sme dokončili v novembri. Tá bude slúžiť pre našich občanov na uskladnenie trávy, listia, konárov a iných zvyškov rastlín a krov zo záhrad. **Otvorená bude dva dni v týždni (štvrtok a sobota), obdobne ako zberný dvor, t. j. od 8:00 do 14:00.** Vzhľadom na zimu, predpokladáme jej plné využitie občanmi až v jarných mesiacoch.

Súčasťou toho istého projektu z Environmentálneho fondu bola aj dodávka kompostéra do každej domácnosti pre kompostovanie trávy, listia, zvyškov z domácej kuchyne a iného biologicky rozložiteľného odpadu. Cieľové náklady projektu, vrátane mulčovača a drviča, činili 130 tis. € a boli 100 % hradené Environmentálnym fondom.

V auguste minulého roka sme ukončili projekt Zberného dvora, kde sme získali techniku (traktor, vlečka a štiepkovač) pre potreby obce. Aj tento projekt bol z 80 % hradený nenávratnými finančnými prostriedkami z Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Náklady naň činili približne 104 ti-

síc €. Ak sme pri zbernom dvore, od tohto roka rozširujeme **odobrané zložky odpadu** aj o **jedlé oleje (5x ročne)** a **nebezpečný odpad (2x ročne)**. O systéme zberu týchto zložiek informujeme na inom mieste našich novín.

Počas roka sme rozšírili kamerový systém a zaviedli monitoring

obecných priestranstiev aj na IBV Árenda, ihrisko, zberný dvor, kultúrny dom a ul. Viničná. **Z celkových nákladov 11 600 € prispela spol. Eustream a.s. čiastkou 8 000 €.**

V decembri bol dokončený altánok so spevnenou plochou pri polovníckej chate v rámci projektu piatich susedných obcí (Lesné, Suché, Moravany, Rakovec n/O. a Pozdišovce) „**Za poznaním na bicykli Pozdišovským chrbtom**“. Služiť má všetkým cyklistom, aj peším, ktorí obľubujú jazdu na bicykli a vy-

(Dokončenie na str. 3)

Miestnej samospráve sa v roku 2021 podarilo zabezpečiť techniku, ktorá pomôže na úseku zveľaďovania životného prostredia v obci.

Snímka: red

NEZABÚDAME

Koncom roka uplynulo už 77 rokov od vypuknutia Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici. Bolo to 29. augusta, keď vrcholili boje 2. svet. vojny a na našom území sa vtedy do protifašistického odboja zapojili slovenskí vojaci, dobrovoľníci aj zahraniční partizáni. Boje za slobodu si vyžiadali veľké obete. Z našej obce sa Povstania zúčastnilo sedem občanov, z ktorých dvaja – Ján Ferjo a Michal Jurko – v boji padli.

V deň výročia si pamiatku účastníkov a padlých hrdinov uctili pri symbolickej vatre aj obyvatelia obce. Vatru pri moste cez Lipovec pripravili a zapálili členovia MO KSS v Pozdišovciach. (MH-)

PRE SENIOROV

Vzhľadom na opätovné proticoVIDOVÉ opatrenia Úradu verejného zdravotníctva sa ani tento rok neuskutočnilo stretnutie našich dôchodcov so seniormi v mesiaci október. Samospráva rozhodla o peňažných poukážkach v sume 10 € pre každého dôchodcu od vekovej hranice 64 rokov. Poukážku bolo možné využiť v predajniach spoločnosti ILA.S. (J.Č.)

HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ NA DVOJKE

Pred rokom, v 2. čísle Pozdišovských čriepek z 31. decembra 2020, sme informovali, že v polovici júla (2020) štáb RTVS pod vedením režisérky PhDr. Tatiany Snitkovej natáčal dokument o našej obci pre cyklus televíznych programov "Encyklopédia slovenských obcí". Mnohí, aj vzhľadom na dlhší časový odstup, už na to možno zabudli, ale jeho odvysielanie sa nedávno stalo realitou.

Desiatky, ba možno aj stovky Pozdišovčanov, ktorí si sadli krátko pred 9. hodinou k televíznym obrazovkám v sobotu 6. novembra 2021, mali možnosť vidieť tento program v premiére na Dvojke (Encyklopédia slovenských obcí – História a súčasnosť slovenských obcí: Pozdišovce). Vzhľadom na bohatú históriu našej obce je ťažké zhrnúť ju do trinásť a pol minútového dokumentu, ktorý tvorili hrnčiarstvo, kultúrne pamiatky, folklór a súčasnosť.

Prvá časť – hrnčiarstvo – začínala na hlinisku v miestnej časti Hura a pokračovala v dome a dielni majstra Jána Parikrupu, u ktorého sa hrnčiarsky kruh prestatil v roku 2006. Umenie Parikrupovcov dokumentujú už len ich unikátne výrobky, ktoré prenikli takmer do celého sveta. Na archívnych záberoch bolo

vidno aj jeho rodičov – matku Annu (maliarka keramiky) a otca Michala (najsilnejší pozdišovský hrnčiar). Starými zábermi z konca päťdesiatych rokov, na ktorých sme mali možnosť vidieť pri práci vtedajších majstrov M. Polaška, A. Danka, J. Maguru-Vojačka, M. Čizmárika, M. Parikrupu-Šipara, A. Krála a ďalších, bol zastúpený aj výrobný závod Keramika. Niekdajšiu slávu miestneho hrnčiarstva v súčasnosti zväčša pripomína Pamätná izba obce (zriadená v roku 2005) v budove obecného úradu (bývalá kúria z rokov 1698 – 1701).

Kultúrne pamiatky boli prezentované kaštieľom z roku 1648, ktorý dal postaviť niekdajší podžupan Zemplínskej stolice Peter Sirmaj, pohrebňou kaplnkou a sarkofágom Sirmajovcov na cintoríne a

evanjelickým kostolom, ktorého história so vzácnym vybavením siaha až pred rok 1250.

Pochopiteľne, že k našej obci patrí aj folklór. Ten je v súčasnosti reprezentovaný folklórnymi skupinami Harčare, Harčarik a Harčarki, ktoré pracujú pod vedením manželov Novákovcov. A práve v ich dome, kde žijú tri generácie miestnych folkloristov (Z. Jurková a Novákovci) bola nakrúcaná reportáž o šiti krojov, ktorými obliekajú nielen domáca folkloristov, ale aj iných záujemcov. Reportáž bola "podfarbená" fragmentmi miestnych ľudových piesní.

Absolútny záver relácie tvorili aktuálne zábery na obec. V programe účinkovali Milan Hreščo (kronikár a regionálny historik), Ján Parikrupa (hrnčiarsky majster ľudovej umeleckej výroby), Ondrej a Zuzana Novákovci (vedúci folklórnych skupín) a Ing. Ján Čizmárik (starosta obce).

J. P. Zemplínsky

Úspešný nový rok 2022.

veľa pohody, zdravia

a úspechov

Vám prajú

samospráva a redakcia!

ZO ZASADNUTÍ OBECNÉHO ZASTUPITELSTVA

Poslanci obecného zastupiteľstva sa v druhom polroku 2021 zišli na dvoch zasadnutiach.

Dňa **1. októbra 2021** obecné zastupiteľstvo na mimoriadnom zasadnutí:

➤ **Zobralo na vedomie:**

1. Informácie Ing. arch. Anny Soročinovej k ÚPN-Z Árenda.
2. Výstúpenie Ing. Lubomíra Kovaľa v súvislosti s environmentálnou záťažou objektov a pozemkov Štátnych hmotných rezerv.

➤ **Schválilo:**

1. Správu o hospodárení obce za 2. štvrťrok 2021.
2. Zámer na prevod nehnuteľností obce spôsobom hodným osobitného zretela podľa § 9 odst. 2 písmena a) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí a to:
 - a) časť parcely CKN 1320/5 k. ú. Pozdišovce o výmere 35 m², ktorá má slúžiť na zarovnanie parcely CKN 871, hraničiacей s predmetnou obecnou parcelou. Žiadateľom o prevod je Jozef Mašlonka, Pozdišovce 178. Cena za prevod je 4 €/m² + náklady na GP a vklad do KN (podľa prílohy č. 1 Uznesenia).
3. Zmenu ÚPN-O z dôvodu žiadosti firmy Centex RS.
4. Dohodu o umiestnení monitorovacieho objektu medzi obcou a Výskumným ústavom vodného hospodárstva Bratislava.

➤ **Neschválilo:**

1. Žiadosť o finančnú podporu pre Zemplínsku spoločnosť.

➤ **Odporučilo:**

1. Podatť odvolanie v zmysle § 53 a § 54 správneho poriadku voči rozhodnutiu OU-KE-OSZP-2021/009686-26, čís. spisu OcÚ-332/2021, vo veci environmentálnej záťaže – objekty bývalých Štátnych hmotných rezerv.

Dňa **3. decembra 2021** obecné zastupiteľstvo:

Prijalo **Uznesenie č. 6/2021:**

Obecné zastupiteľstvo v súlade s ustanovením § 2 písm. e) zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky a podľa § 30 ods. 4 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (stavebný zákon)

➤ **Zobralo na vedomie:**

Preskúmanie schváleného Územného plánu obce Pozdišovce.

➤ **Schválilo:**

Obstaranie Zmien a doplnkov č. 1 Územného plánu obce Pozdišovce v nasledovnom rozsahu:

- **Zmena č. 1.1** - V lokalite bývalej strojno-tractorovej stanice (STS) zmeniť plochu rodinných domov na plochu nezávadnej výroby a občianskej vybavenosti.
- **Zmena č. 1.2** - Lokalitu Árenda zosúladiť so spracovávaným návrhom ÚPN zóny: doplniť verejnú zeleň (parčík) v nadväznosti na sprievodnú zeleň vodného toku, ponechať trafostanicu podľa súčasného stavu a redukovať rozsah miestnych komunikácií.
- **Zmena č. 1.3** - Doplniť plochu rekreácie v severnej časti, mimo zastavaného územia, na parc. CKN: č. 960/3, 998, 1114, 1129/4, 1209/5, 1381/2 a parc. EKN: č. 974, 975/2, 1115, 1116, 1117, 1124.
- **Zmena č. 1.4** - Doplniť návrh plochy pre rodinné domy mimo zastavaného územia na parc. E 548, 549, 550 a na parc. CKN 205.
- **Zmena č. 1.5** - Zrušiť ochranné pásmo cintorína v zmysle platného zákona o pohrebniectve.
- **Zmena č. 1.6** - Doplniť domy s platným stavebným povolením v zastavanom území obce pri ceste I/19 vo východnej časti obce.

(Dokončenie na str. 3)

Workoutové ihrisko II bolo dokončené v auguste na miestnom ihrisku vedľa Workoutu I pre deti a mládež. Celkové náklady dosiahli sumu 9 100 €, pričom Nadácia EPH (Energetický a priemyslový holding) prispela sumou 1 500 €. Cvičebná zostava je určená hlavne pre dospelých športovcov a umožňuje cvičenie súčasne na viacerých stanovištiach. Prispieva k zlepšeniu fyzickej kondície, rozvoju sily a vytrvalosti.

Snímka: Ing. J. Čížmárík

Úspešné kvarteto našich reprezentantov na Okresnej športovej olympiáde seniorov v Lastomíre. Zľava: L. Bruňo, V. Topor, D. Danko a M. Lukáč. Snímka: DL

VÝROČNÉ ROKOVANIE

Matica slovenská je celonárodná kultúrna ustanovizeň, ktorá bola založená v roku 1863. Uhorská vláda ju v roku 1875 zakázala a jej činnosť bola obnovená až v roku 1919. Poslaním Matice je rozvíjať a upevňovať vlastenectvo a umocňovať národné povedomie Slovákov a krajanov žijúcich v zahraničí.

Cieľom MS je taktiež pestovať v ľuďoch túžbu po poznaní národných dejín, kultúry a vzťah k tradíciám predkov. Jej sídlom je Martin. Na Slovensku sú členovia organizovaní v miestnych odboroch. Patrí k nim aj náš miestny odbor, ktorý má v obci dlhoročnú tradíciu. V súčasnosti má 43 členov.

Jeho výročné valné zhromaždenie sa uskutočnilo 30. augusta v kultúrnom dome. Rokovaniu predsedala Ing. Jana Luteránová. Správa o činnosti za obdobie 2017 – 2021, ktorú prečítala R. Moskaľová, poukázala na aktivity MO MS, stretnutia, besedy o dejateľoch a histórii obce, kultúrne podujatia a iné spoločné akcie, ktoré

sa uskutočnili, resp. ďalšie, ktoré sa v dôsledku pandémie neuskutočnili.

Valné zhromaždenie zároveň prerokovalo správu o hospodárení, plán činnosti na obdobie 2021 – 2025, zvolilo výbor na ďalšie obdobie, členov DV, delegáta na VZ MS a prerokovalo návrh kandidátov do orgánov Matice slovenskej.

Za predsedníčku miestnej organizácie bola opätovne zvolená Ing. J. Luteránová a za členov výboru O. Novák, Mgr. M. Kicošová, R. Moskaľová a P. Novák. (-hr-)

ŠPORTOVÝ DEŇ

Najpočetnejšou spoločenskou organizáciou v našej obci je základná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska, ktorá združuje 114 členov. Jej činnosť riadi 13-členný výbor na čele s Dašou Lukáčovou.

ZO JDS je aktívna, ale v dôsledku pandemických opatrení nemohla uskutočniť niektoré plánované podujatia v I. polroku. Až po zlepšení situácie pripravila "Športový deň ZO JDS" **9. augusta** za účasti 38 členov. Seniori súťažili v areáli ZŠ v streľbe zo vzduchovky, hode šípkami na terč, kopaní lopty na bránku a hode lopty na kôš.

Prvenstvo a "zlaté" medaily v jednotlivých disciplínach získali G. Vereščáková, M. Danková, D. Lukáčová, V. Topor, J. Anguš a D. Vereščák. Úspešní boli aj M. Pavlíkanová, M. Pačilová, M. Krojová, J. Pavlík, E. Koribaničová a L. Bruňo.

Po vyhodnotení súťaže a odozvaní medailí sa v kultúrnom dome uskutočnilo spoločné posedenie s občerstvením a chutným kotlíkovým gulášom. Bol to príjemne strávený deň. (M. Hreščo)

ÚSPEŠNÍ OLYMPIONICI

Dňa **27. augusta** sa uskutočnila v Lastomíre "Okresná športová olympiáda seniorov" za účasti **28 družstiev** – členov JDS. Každú organizáciu mohli reprezentovať maximálne štyria súťažiaci.

Naša ZO JDS stavia na štvoricu Dušan Danko, Ladislav Bruňo, Vladimír Topor a Milan Lukáč. Chlapi počínali úspešne a domov sa vrátili s 2 zlatými a 1 bronzovou medailou. Najúspešnejší bol V. Topor, ktorý získal zlato v hode granátom a k nemu pridal bronz v triafaní (kopaní) lopty na bránku. Zo zlata sa tešil aj L. Bruňo v streľbe zo vzduchovky. V. Topor patril k najúspešnejším a ako tretí v celkovom hodnotení si odniesol vecnú cenu. Sme radi, že máme športuchtivých seniorov a každoročne sa môžeme medailami z takýchto podujatí.

Na záver bolo spoločné posedenie pri guláši a chutných koláčoch. O zábavu sa postarala muzika so speváčkami z Michaloviec.

Daša Lukáčová,
predsedníčka ZO JDS Pozdišovce

S ODPADMI PO NOVOM

Naša obec už dlhodo zabezpečuje odvoz tuhého komunálneho odpadu (TKO) a čiastočne aj separovaného zberu. Ten najnovšie rozširuje o ďalšie komodity.

ZBER OLEJOV A TUKOV

Od nového roka zberá aj jedlé oleje a tuky. Občania budú môcť doniesť na zberný dvor uzavretú plastovú fľašu s jedlým olejom a odovzdať ju obsluhu zberného dvora počas otváracích hodín.

Od januára obec zberá od obyvateľov dvakrát ročne aj **nebezpečný odpad**. V prvom polroku 2022 je zber naplánovaný na **24. marca**. To znamená, že občania budú môcť doniesť na zberný dvor **od začiatku marca: batérie a akumulátory, farby, tlačiarenske farby, lepidlá a živice, žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť, oleje a tuky iné než kuchynské, obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými lát-**

kami, vrátane prázdnych tlakových nádob.

Termín druhého zberu je naplánovaný na **26. september**. Platí obdoba z prvého polroka. Počas septembra až do uvedeného termínu (26.9.) je možné doniesť hore uvedený nebezpečný odpad. **Preberanie tohto odpadu na zbernom dvore počas otváracích hodín bude realizované za prítomnosti obsluhy.** (J. Čižmárik)

PRIBUDLA KOMPOSTÁREŇ

V roku 2021 bola z prostriedkov Environmentálneho fondu vybudovaná kompostáreň. Bude slúžiť pre občanov obce na **uloženie trávy, lístia, zvyškov rastlín, konárov, dreva, čistej zemiňy**. Jej vybudovanie bolo súčasťou projektu z Environmentálne-

ho fondu, v ktorom bol do každej domácnosti dodaný kompostér s objemom 1 400 litrov na kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad a kuchyne. Obec si v rámci projektu zabezpečila techniku na mulčovanie a drvenie zeleného odpadu. **Celkové náklady na projekt predstavovali 129 760 € a boli stopercentne hradené Environmentálnym fondom.** (Milan Gaľa)

O NOVINÁCH

Pozdišovské čriečky vydáva obec už 22 rokov. Aj toto bol dôvod, aby do Pozdišoviec **6. októbra** zavítali pracovníci RTVS **Tatiana Godorová** (redaktorka) a **Milan Rezníček** (kameraman). O histórii, tvorbe či distribúcii tohto periodika hovorili **Ing. Ján Čižmárik, Ján Poprik a Milan Hreščo**. Približne trojminútový zosrieh z nahrávky, v ktorej nechýbali ani zábery na samotné noviny, bol odvysielaný **18. októbra po 16:30** na Dvojke RTVS. **-red-**

NAĎALEJ BOJUJEME S COVIDOM...

(Dokončenie zo str. 1)
chádzky v prírode.

Práce na obecnej kanalizácii boli v druhej polovici roka utlmené na požiadanie riadiaceho orgánu – Environmentálneho fondu z dôvodu kontroly predložených dokumentov. Aj z uvedeného dôvodu sa preto nezačali rekonštrukčné práce na miestnej komunikácii na ul. Viničnej, ktoré boli naplánované v roku 2021 a presúvajú sa na rok 2022.

Z menších projektov spomeniem aspoň **architektonicko-historický výskum kaplnky na cintoríne** podporený sumou 2 500 € z Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, ktorý je nevyhnutný ako prvý krok pri obnove historickej kultúrnej pamiatky. To bol krátky súhrn aktivít obce za práve skončený rok 2021.

Ďakujem všetkým občanom, ktorí pomáhali obci počas minulého roka a želám všetkým zdravie, pokoj v rodinách a porozumenie.

S úctou

Ing. Ján Čižmárik, starosta obce

Pohľad na nedávno vybudovanú obecnú kompostáreň. Snímka: jaci

DOSTALI BALÍČKY

Podobne ako seniori, ani deti sa nemohli spoločne stretnúť pri rozsvietení vianočného stromčeka na tradičnom mikulášskom podujatí. O sladkosti však neprišli. Obec všetkým deťom do 10 rokov zabezpečila balíčky, ktoré boli roznesené do príslušných domácností. Potešilo sa im viac než 110 detí. **(-čiž-)**

ZO ZASADNUTÍ OBECNÉHO ZASTUPITELSTVA

(Dokončenie zo str. 2)

- **Zmena č. 1.7** - V areáli bývalej firmy Eurolux s.r.o. zmeniť funkčné využitie budovy a priemyselných hál na občiansku vybavenosť s maximálnou podlažnosťou 2. NP s prípustným funkčným využitím na bývanie, predajne priemyselných výrobkov a sklady.

Prijalo **Uznesenie č. 7/2021:**

Bod č. 1: Územný plán obce Pozdišovce – Zmeny a doplnky č. 1 Obecné zastupiteľstvo v súlade s ustanovením § 5 ods. 2 písm. e) zákona č. 226/2011 Z. z. o poskytovaní dotácie na spracovanie územno-plánovacej dokumentácie obcí.

➤ **Súhlasilo,**

že proces obstarávania a schvaľovania Územného plánu obce Pozdišovce – Zmeny a doplnky č. 1 potvrdá najviac tri roky od uzatvorenia zmluvy o poskytnutí dotácie.

Prijalo **Uznesenie č. 8/2021:**

➤ **Zobralo na vedomie:**

1. Žiadosť o prevod obecného pozemku v okolí bytového domu 187, avšak pre neurčitú žiadosť poslanci nerozhodli o ďalšom postupe.
2. Informáciu o realizácii projektu Rekonštrukcia pamätnej izby a jej rozšírenie v rámci menej rozvinutých okresov.

➤ **Schválilo:**

1. Správu o hospodárení za 3. štvrtrok 2021.
2. VZN č. 01/2021 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi.
3. Úpravu rozpočtu podľa prílohy tohto uznesenia.
4. Odmenu Milanovi Hreščovi za príspevky do novín a lektorskú činnosť v sume 650 €, odmenu Ing. Nadežde Jurkovej za vypracovanie projektu Rekonštrukcia pamätnej izby a jej rozšírenie o interaktívnu hrničarsku expozíciu so smart prvkami v sume 700 €, odmenu Irene Mackovej za činnosť: vedenie knižnice v sume 100 €.

Ing. Ján ČIŽMÁRIK, starosta obce

OČKOVANIE

Očkovanie proti COVID 19 mobilnou očkovacou jednotkou Košického samosprávneho kraja sa v našej obci uskutočnilo **30. novembra** v kultúrnom dome. O prvú, druhú a tretiu dávku vakcíny prejavilo záujem 46 osôb. Očkovalo sa vakcínami Pfizer a jednodávkovou Janssen. **-már-**

ZÁLOHOVANIE OBALOV

Na Slovensku sa v poslednom období ročne predala približne miliarda plastových fliaš a ďalšie státisíce plechoviek s nápojmi, z ktorých značná časť po vyprázdnení namiesto kontajnerov na triedený odpad končila vo voľnej prírode, resp. rovno "pod našimi nohami". Keďže sa nepodarilo dosiahnuť vysokú mieru vytriedenia, v roku 2020 vstúpil na Slovensku do platnosti zákon o zálohovaní týchto obalov. Tento zákon nadobúda **účinnosť od 1. januára 2022.**

Čo to prinesie v praxi? Pri zakúpení nápoja v plastovej fľaši zaplatíte aj zálohu **15 eurocentov** (t. j. 0,15 €). Zálohovanie sa týka **nápojových obalov s objemom 0,1 – 3 litre**, obsahujúcich viac než 80% vody. **Neplatí to** však pre **plastové a kovové obaly od mlieka, mliečnych nápojov, sirupov a alkoholických nápojov s obsahom alkoholu nad 15%.**

Zálohované obaly treba **vracat' na odberné miesto nestlačené** (zatiaľ bez vrchnákov). Pritom je dôležité, **aby na nich zostal čitateľný čiarový kód**. Obaly budeme môcť vracat' na **označené odberné miesta** do automatov, resp. v

prípade ručného zberu pracovníkovi poverenému zberom. **Vracat' treba len obaly označené symbolom zálohovania** a textom zálohované, t. j. tie, za ktoré už bola na Slovensku zaplatená záloha (0,15 €, resp. 15 centov).

Ak napr. plastová fľaša bola zakúpená v zahraničí alebo bola nejakým spôsobom poškodená, treba ju dať do žltej nádoby na triedený zber.

(Zdroj: MŽP SR – Najčastejšie otázky, vybral N. Pok)

ZÁLOHOVANÉ

MISIA NA NÍLE U NÁS

Misia na Níle je spolok predstavujúci kresťanskú organizáciu na pomoc druhým. Bol založený ešte v roku 1900 a svoje korene má v Evanjelickej reformovanej cirkvi. V šiestich krajinách Afriky, pozdĺž Nílu, sa zasadzuje s rozvojovou pomocou a projektmi o zlepšenie životných podmienok chudobných ľudí, a tiež za zbudenie a posilnenie viery v Ježiša Krista. Misia sa spoločne so svojimi partnermi angažuje v oblasti výživy, vzdelávania, zdravia a podpory mieru. Pobočky podporovateľov misie sú po celom svete, na Slovensku v Liptovskom Petri.

Pracovníci Misie na Níle navštívili **13. septembra** pozdišovský evanjelický cirkevný zbor a v podvečer sa uskutočnilo **misijné stretnutie** v tunajšom chráme. Zborová farárka **Denisa Vargová** predstavila členky misie – **Karolínu Fust** zo Švajčiarska a **Danielu Mikušovou**, farárku a riaditeľku pobočky MnN z Liptovského Petra. Tie potom informovali prítomných o ťažkom živote v Afrike a hlavne prezentovali činnosť misie, výsledky jej práce či ďalšie ciele, spôsoby a možnosti pomoci znevýhodneným obyvateľom.

Stretnutia sa zúčastnili nielen domáci, ale aj **hostia** z Re-

formovanej cirkvi z Tušickej Novej Vsi s bratom farárom-seniorom **Jurajom Breckom** a veriaci z Bratskej cirkvi z Michaloviec s bratom kazateľom **Petrom Prištiakom**.

Po srdečných rozhovoroch a agapé bolo v 2 krabicach **odovzdané misii pletené oblečenie**, ktoré pre malé deti v Afrike zhotovili **sestry z Krásnoviec a Šamudoviec**. Účastníci stretnutia taktiež prispeli do zbierky a mali možnosť zakúpiť si spomienkové predmety, ktoré vyrobili šikovné ruky mladých v Etiópii. Ďakujeme všetkým dobrovoľníkom a darcom.

Milan Hreščo

Popri vianočnom stromčeku v centre obce, ktorý nám už dlhodobo pripomína najkrajšie sviatky v roku, pribudol najnovšie v areáli gréckokatolíckeho chrámu nadrozmerný Betlehem. Z OSB dosiek ho zhotovil mladý architekt Ing. Marek Paľo.

Snímka: jaci

V miestnej vodnej nádrži žije 18 druhov rýb, ktoré často urobia radosť rybárom. V prvý septembrový deň sa kapitálny úlovok podaril aj Kristiánovi Poľaškovi (prvý zľava). Sumec, ktorého sa mu podarilo uloviť, meral 198 cm a vážil takmer 65 kg.

Snímka: A. Polašková

VÝZNAMNÁ UDALOSŤ

Významnou udalosťou na Slovensku v roku 2021 bola návšteva hlavy Katolíckej cirkvi pápeža Františka, ktorý v dňoch 12. až 15. septembra navštívil Bratislavu, Prešov, Košice a Šaštín. Túto udalosť si nenechali ujsť desiatitisíce veriacich a prišli pozdraviť Svätého Otca. Boli medzi nimi aj niekoľko obyvateľov našej obce, ktorí si to namierili do Prešova, kde súčasny pontifik zavítal 14. septembra na sviatok Povýšenia svätého Kríža a odslúžil tu aj Liturgiu sv. Jána Zlatoústeho. Počas čakania na vzácnu návštevu si časť z nich stihla urobiť aj spoločné foto.

Snímka: A. Polašková

VÝZNAMNÉ VÝROČIA

Redemptoristi na Slovensku si začiatkom druhej polovice septembra pripomenuli **100 rokov od príchodu** svojich spolubratov na naše územie, konkrétne do Stropkova. Akoby symbolicky sa v **auguste 1921** narodil v USA aj **Michal Rusnačok**, ktorého otec pochádzal z Pozdišoviec. Začiatkom 30-tych rokov prišiel mladý Michal s matkou a súrodencami do Pozdišoviec, kde navštevoval miestnu školu. V roku 1941, teda pred 80 rokmi, vstúpil do rehole, práve k redemptoristom.

Po kňazskej vysviacke a dramatických udalostiach v päťdesiatych rokoch 20. stor. odišiel do USA, neskôr do Kanady, kde si zmenil priezvisko na Rusnak. Neskôr sa stal biskupom v Toronte, kde vo februári 2003 zomrel. **-np-**

ROZDÁVALA RADOSŤ

V novembri 1996, teda **pred 25 rokmi**, zomrela ľudová poetka a podporovateľka cirkvi **Mária Mižíková, rod. Jurková**. Narodila sa síce v Zalužiciach (1914), ale od útleho detstva žila v Pozdišovciach. Už v mladosti hrávala s miestnymi ochotníkmi divadlo, neskôr sa venovala písaniu poézie, prevažne v zemplínskom dialekte. Zväčša písala verše s humorným nádychom, často na objednávku, ktorým čitateľom či poslucháčom rozdávala radosť. S výnimkou 6 zhudobnených textov, ktoré vyšli v knihe **"Ej, prišli sme, prišli na pole družstevné"**, všetky zostali v rukopise. Svojho času reagovala aj na zavraždenie amerického prezidenta J. F. Kennedyho. Dielko, ktoré zaslala do USA, bolo preložené do angličtiny a inštalované v jednom z múzeí vo Washingtone. **(N. Pok)**

PRIBUDLI TABUĽKY

Naša obec má v **zozname národných kultúrnych pamiatok KSK** registrovaných viacero pamiatok. Medzi dominanty patrí **kostol Evanjelickej cirkvi a. v.**

Na základe uskutočneného výskumu vieme, že jeho najstaršia časť – presbytérium pochádza z románskeho obdobia (do konca 1. pol. 13. stor.). Svedčia o tom fragmenty, ktoré boli objavené počas jeho obnovy v streche nad sakristiou a pod vonkajšou omietkou. Sú to zvyšky tehlovej korunnej oblúčkovej rím-

sy z románskeho a malby z gotického obdobia. Z roku 1657 pochádza renesančná kostolná veža a neskôr, po požiari bol kostol barokovo prestavaný do dnešnej podoby a posvätený 26. júna 1781.

Tieto skutočnosti, ale aj iné zaujímavosti o ňom, boli v auguste vytlačené na informačné tabuľky. Cirkevný zbor ich umiestnil na fasádu, vo vnútri kostola a do veže. Informácie takto poslúžia nielen pre domácich, ale hlavne pre návštevníkov tejto sakrálnej pamiatky. **Milan Hreščo**

DZE ŠE KURI, TAM ŠE KURI,...

*"Dze se kuri, tam se kuri, z pozdišovskej Bilej huri.
Tam harčare harki pala, dzivčatko jim triski dava."*

V októbri uplynulo 605 rokov od najstaršej písomnej zmienky o hrnčiarstve na niekdajšom pozdišovskom panstve, v ktorej sa spomína ozbájanie hrnčiarov Dionýza a Blažeja, keď sa vracali z trhu z Michaloviec poddanými michalovského pána Alberta. Aj keď spomínaní remeselníci nepochádzali priamo z našej obce, vykonávali hrnčiarске remeslo pre pozdišovského zemepána, zaiste aj spoločne s viacerými Pozdišovčanmi, keďže u nás sa nachádzali a nachádzajú bohaté ložiská hrnčiarскеj hliny, vhodnej na výrobu riadu.

Pred piatimi rokmi, kedy uplynulo šesť storočí od tejto udalosti, sa v záhrade niekdajšieho popredného hrnčiara Michala Polaška-Garbara prvýkrát uskutočnili Harčarske dni, na ktorých si nadšenci a priaznivci hrnčiarstva počas trojdňových osláv pripomenuli okrem iného aj vypalovanie riadu v polnej peci – kochu tak, ako si to ešte pamätali najstarší obyvatelia obce z polovice 20. stor.

Pripomeňme si, že kým v prvej polovici uplynulého sto-

čiatku článku), po založení hrnčiarскеho družstva v roku 1947 tieto postupne pustli, až nakoniec boli celkom zlikvidované. Jeden takýto "koch" bol ešte postavený aj na nádvorí veľkého Sirmajovho kaštieľa v polovici 20. stor., ale zavedením elektrických pecí stratil v päťdesiatych rokoch svoj význam. Ešte niekoľko rokov po založení spomínaného družstva plnili svoju úlohu polnej pece u Andreja Luskáča st. a Michala Polaška-Hurského, ktorí boli v tom čase sú-

sku po februári 1948 zakázaný.

Koncom 60-tych rokov sa od hrnčiarскеho družstva osamostatnili Parikrupovci, ale oni už využívali elektrické pece. Akoby späť v čase sa vrátil Ján Kiselovič, ktorý po odchode do dôchodku v

troch dní zúčastnili stovky Pozdišovčanov a zvedavcov zo širokého okolia. Poľnú pec tu v tom istom roku (po vyše troch desaťročiach) postavil vtedajší zamestnanec Zemplínskeho múzea v Michalovciach Mgr. Jozef Hrabovský s ďalšími nadšencami hrnčiarскеj tradície pod odborným dohľadom Ing. Jána Kiseloviča.

Pec u Polaška-Garbara je už vychladnutá, vyberanie výrobkov môže začať. Vľavo Jozef Jenčo, moderátor podujatia "Harčarske dni 2017" a Jozef Hrabovský, organizátor.

Snímka: JPZ

Táto pec bola postavená v garáži Jána Kiseloviča v apríli 1984 a v roku 2019 znovupostavená na Ranči u Kost'a.

Snímka: archív

ročia mala väčšina z niekoľkých desiatok hrnčiarскеch rodín vlastné "kochy", ktoré po stáročia dymili (nepriamo sa o nich spieva aj v úryvku piesne na za-

kromne tvoriacimi hrnčiararmi, aj keď svoje výrobky už dávali do družstva, keďže ich predaj na trhoch bol po politicko-spoločenských zmenách v Českosloven-

prvej polovici 80-tych rokov sa vrátil k tradičnému vypalovaniu riadu v polnej peci. Tú si postavil na vlastnom pozemku v garáži (apríl 1984), čo malo viacero výhod – pec bola chránená pred nepriazňou počasia, nevznikali tam väčšie tepelné straty a iné. Po jeho smrti v roku 1991 pec ostala nevyužitá, až v roku 2019 bola demontovaná a znovu postavená na Ranči u Kost'a v chotárnej časti Vinice. Tradičnú pec na drevo mal aj jeho bývalý spolupracovník Michal Čenčarik-Benda (1939 – 2011). Do tretice – poľná pec, hoci len vo forme makety, bola postavená aj v Pamätnej izbe v budove OcÚ. Postavil ju hrnčiar Milan Vereščák (1944 – 2014) v roku 2005.

V roku 2016 sa v obci uskutočnili prvýkrát spomínané "Harčarske dni", na ktorých sa počas

viča, syna jedného z popredných pozdišovských hrnčiarov.

Výrobky boli do novopostavenej pece naložené v piatok 30 septembra a bezprostredne po tom začalo ich vypalovanie drevom. V nedeľu 2. októbora popoludní sa uskutočnilo ich vykladanie za veľkého aplauzu prítomných zvedavcov. Toto podujatie, takisto s bohatým kultúrnym a sprievodným programom, sa uskutočnilo aj v rokoch 2017 a 2018. O rok neskôr sa z technických príčin "Harčarske dni" neuskutočnili a v posledných dvoch rokoch (2020 a 2021) poľná pec "nedymila" kvôli pandémie.

Verme, že táto nepriaznivá situácia nepotrvá dlho a priaznivci tohto krásneho remesla si budú môcť "vychutnať" vypalovanie tradičným spôsobom čo najskôr!

N. Pok

Dlhoročný vedúci pozdišovskej prevádzky na výrobu keramiky Michal Polaško a ľudový umelec Ján Čižmárik, ktorý v rokoch 1961 – 1971 zastupoval pozdišovských hrnčiarov vo vedení výrobného družstva Združená výroba vo funkcii podpredsedu predstavenstva.

Snímky: archív

STALO SA PRED 60 ROKMI

• Dňa **1. apríla 1961** došlo k zlúčeniu **Hrnčiarскеho výrobného a predajného družstva Pozdišovce so Združenou výrobou, v. d., Michalovce**. Výrobky pozdišovských hrnčiarov začali pravidelne prúdiť na zahraničný trh – do Poľska, Nemeckej demokratickej republiky, USA, Veľkej Británie a ďalších krajín. Okrem úžitkového a záhradného tovaru vyrábali hrnčiari aj ozdobnú keramiky – čajové, kávové, vínové a líkerové súpravy, džbánky, vázy, taniere, misky, kvetináče, popolníky a iné výrobky. Pozdišovskú dielňu v správe družstva zastupoval popredný hrnčiarске majster a ľudový umelecký výrobca **Ján Čižmárik**.

• V tomto období prebiehali v súvislosti **hľadaním ložísk zemného plynu a ropy** v katastri obce **prieskumné vrty**, ktoré dosiahli až **3 000 metrovú hĺbku**.

-red-

VÝROČIA MATICE SLOVENSKEJ

Ako píšeme v inom mieste, Matica slovenská bola založená v roku 1863, t. j. v roku osláv 1000. výročia príchodu sv. Cyrila-Konštantína a Metoda na naše územie, ale prípravy na tento významný počín v histórii slovenského národa siahajú do roka 1861. V dňoch 6. a 7. júna spomínaného roka na Slovenskom národnom zhromaždení v Martine bola v politickom programe, známom ako Memorandum národa slovenského, formulovaná aj požiadavka na založenie slovenského kultúrneho spolku. Založením spolku Stály národný výbor poveril Dočasný výbor Matice slovenskej, ktorý vykonal všetky organizačné kroky vedúce k jej vzniku, vypracoval prvé matičné stanovky a zaslúžil sa o ich úradné povolenie na cisárskom dvore vo Viedni.

"Prvý matičiar"

Matičné myšlienky v našej obci širil miestny evanjelický kantor-učiteľ **Karol Samuel Benjamín Seredaj**, ktorý už počas prvého pôsobenia na tunajšej škole (1833 – 1839) vytvoril s Pozdišovičmi spoločne s kaplánom a popredným dramatikom Jonášom Záborským kultúrne centrum Zemplína. Tu začal prácu na vlastných učebných textoch, ktorými rozširoval úzko vymedzený okruh učiva cirkevnej školy.

Počas svojho druhého pôsobenia v obci (po roku 1854) a najmä po založení Matice, stal sa jej veľkým podporovateľom. V roku 1867 odovzdal tejto inštitúcii vzácnu hudobnú pamiatku, ktorú nazval **"Nápevy starých slovenských zpjevanek od urozené Anny Szirmay, rozené Keczer 1625-1630"**. Jeho rozsiahlejšiu činnosť však tvorilo zbieranie a zapisovanie šarišských a zemplinských piesní. Do tejto činnosti zapojil aj obyvateľov z obce i regiónu. Nezanedbateľnou bola aj jeho profesijná činnosť, keď počas silnejúcej maďarizácie sa snažil na škole čo najdlhšie vyučovať po slovensky. V roku 1875 uhorská vláda činnosť Matice zakázala, o 3 roky neskôr pustila Seredaja do výslužby bez penzie(!) a len úcta a láska ľudu mu umožnila prežiť starobu dôstojne. Za zmienku stojí skutočnosť, že v roku 1866 na-

vštila matičná delegácia Viedeň, kde odovzdala cisárovi Františkovi Jozefovi diplom zakladajúceho člena Matice slovenskej, ktorý panovník prijal.

"Druhý a tretí matičiar"

Po dlhých desaťročiach bola činnosť MS obnovená 1. januára 1919. Vhodné podmienky pre matičné aktivity v našej obci nastali až v rokoch 1927, resp. 1935 po príchode ev. kantor-učiteľa **Jána Žiaka** a administrátora, neskôr farára a popredného slovenského dramatika **Júliusa Barča-Ivana** do miestneho cirkevného zboru. Najmä J. Žiak stál za každou aktivitou v obci, kultúrnu činnosť nevynechávajúc. Pod jeho vedením sa svojím umením prezentovali viacerí mladí ochotníci – M. Čečehovský, A. Čenčariková, M. Hrabovský, A. Hreščo, M. Jurková, J. Lacko-Kucanský, Š. Link, M. Parikrupa, M. Parikrupová, M. Pavlík, J. Poľaškovič či A. Rolenčíková.

Matičné myšlienky pod hlavičkou MO MS tu však začali realizovať priaznivci Matice až v roku 1946, teda pred 75 rokmi, kedy založili miestny odbor. Hlavným realizátorom bol vtedajší riaditeľ školy Ján Žiak. Pomáhal mu Ján Michalko či Mikuláš Hospodár. Tunajší odbor mal 15-20 členov – Andrej Lukáč, Ján Král, Ján Poprik, Dionýz Kočí, Olga Žiaková (neskôr

Würschnerová), Július Pavlík a ďalší, lenže po počiatočnej aktivite nastal v činnosti odboru útlm. Prispela k tomu aj situácia po februári 1948. V roku 1951 MO MS svoju činnosť ukončil.

Po oživení pocta národovcom

Činnosť Matice bola po dlhých 40 rokoch v roku 1991 obnovená na podnet Domu MS v Michalovciach. Pri jej obnove stáli hlavne bývalí členovia DFSk Harčare a ďalší priaznivci – Daša Lukáčová, Zuzana Bruňová, Jana Palová, Július Ihnacik, Mária Ih-

vanie vnútorného života miestneho odboru. Uvedené ciele realizoval organizovaním matičných stretnutí, besied, schôdzí a inými formami. Dôležitá je spolupráca s obecným úradom a školami. Za pomoci obce a Matice slovenskej bol roku 1996 postavený pamätník kultúrnym dejateľom, ktorí svojho času pôsobili v našej obci – J. Záborskému, K. S. B. Seredajovi a J. Barčovi-Ivanovi.

V kultúrnej oblasti sa MO MS dlhodobo podieľal napr. na príprave folklórnych slávností (doteraz bolo 29 ročníkov), pietnych spomienok pri pamätníku národným dejateľom, stávaní mája, rozsvetovaní vianočné-

Za pomoci Matice slovenskej bol v septembri 1996 postavený a odhalený pamätník kultúrnym dejateľom, ktorí kedysi pôsobili v našej obci – J. Záborskému, K. S. B. Seredajovi a J. Barčovi-Ivanovi. Snímka: JPZ

naciková, Lubomír Matina, Ján Pavlík, Mária Popriková a iní. Dušou MO MS bol najmä Michal Drabik, ktorý vykonával funkciu predsedu približne 22 rokov. V súčasnosti je predsedníčkou Ing. Jana Luteránová (od r. 2013).

Miestny odbor sa od oživenia snažil realizovať matičné myšlienky v obci. Zameral sa hlavne na poznávanie vlastnej histórie a tradícií, zvyšovanie národného povedomia obyvateľov, rozvíjanie kultúrneho života v obci a zabezpečo-

ho stromčeka a iných akcií. Kultúru v obci šíria aj FS Harčare, Harčarčí a Harčarik, pričom folkloristi sú aj členmi Matice. Dobrú spoluprácu mali matičiari s MŠ, ktorá sa podieľala na realizácii projektu **"Uchovávanie a vysvetľovanie ľudových tradícií medzi mladou generáciou"**, či ZŠ formou prípravy kultúrnych programov. Miestnym matičiarom okrem obce finančne značne pomohla aj Matica slovenská. **N. Pok**

ČO (NE)VÍME O MATRIKÁCH

Matriky sú verejné knihy, do ktorých sa zapisujú skutočnosti z hľadiska osobného stavu občanov – dátum a miesto narodenia, úmrtia, uzavretia manželstva a iné údaje, slúžiace k identifikácii a evidencii obyvateľstva.

Prvé zmienky o zavedení matrik sa objavili na II. lateránskom koncile (1139). V Uhorsku sa Cirkev zaoberala vedením matrik až v roku 1515 na sneme vo Veszpréme. Stav zachovania matrik nasvedčuje, že nariadenia sa realizovali nedostatočne. Matrikám venoval pozornosť aj Tridentský koncil (1545). Trnavská synoda (1564) prerokovala závery koncilu a nariadenia o vedení knihy pokrstných a knihy manželstiev. Od roku 1611 bola povinnosť zapisovať k menu pokrstného aj mená krstných rodičov a údaje o uzavretí manželstva a o zomrelých. Napriek všetkým nariadeniam cirkevných vrchností bolo uvádzanie matrik do praxe neuspokojivé.

Až v priebehu 2. pol. 17. stor. boli matriky postupne vedené takmer vo všetkých katolíckych a protestantských farnostiach. Aj panovníci Mária Terézia a jej syn Jozef II. pochopili dôležitosť a význam matrik, hlavne z hľadiska potrieb verejnej správy pre účely hospodárske, vojenské a štatistické. Patentom z roku 1784 bolo nariadené, aby každý druh matrik narodených, sobášených i zomrelých bol vedený v osobitnej knihe a podľa predpísaných rubrik. Každý duchovný bol povinný chronologicky zapisovať vlastnou rukou do matriky mená sobášených manželov, svedkov, mená pokrstných a rodičov, svedkov krstu, mená zomrelých a napokon aj svoje meno.

Od roku 1788 viedli matriky aj Židia, čo zmenilo ich postavenie v Uhorsku. Podieľali sa na hospodárskom živote krajiny a mali možnosť zriadiť si synagógu alebo modlitebňu. Matriky viedli v nemeckom jazyku.

Za vlády cisára Františka I. Habsburského (Pozn. red.: v rokoch 1792 – 1806 bol posledným ríšskom-nemeckým cisárom ako František II.) bolo v roku 1827 nariadené, aby všetky vierovyznania viedli matriky v dvoch vyhotoveniach, pričom jeden exemplár bol odovzdávaný do župného alebo mestského archívu. Do začiatku 19. stor. boli matriky vedené v latinčine a nemčine, od zač. 40-tych rokov

do roku 1851 v maďarčine. V rokoch 1851 – 1868 sa v jednotlivých konfesiaciach používala latinčina, nemčina, slovenčina, maďarčina, ale aj rusínsky jazyk. Po roku 1868 na základe Národnostného zákona používali kňazi lubovolný jazyk.

V roku 1893 bola v Rakúsko-Uhorsku presadená požiadavka zavedenia civilného sobáša. Súbežne s tým sa začali viesť štátne matriky. Cirkevné matriky boli naďalej vedené, ale slúžili pre vnútornú potrebu jednotlivých cirkví. Podľa zákonného článku boli v roku 1894 zriadené matričné obvody. Štátnych matrikárov menoval minister.

Od 1. januára 1950 vstúpil v Československu do platnosti zákon o matrikách, podľa ktorého sa dovtedy vedené matriky uzavreli. Cirkevné matriky vedené do roku 1895 boli vyhlásené za majetok štátu. V súčasnosti sa všetky zachovalé cirkevné matriky nachádzajú v štátnych archívoch Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Banskej Bystrici, Bratislave, Bytči, Košiciach, Levoči, Nitre a Prešove. Na Slovensku je najstaršia zachovalá evanjelická matrika (nemecko-maďarská) z roku 1587. Je uložená v košíckom archíve.

Všetky pozdišovské matriky narodených, sobášených a zomrelých do roku 1895 sú uložené v Štátnom archíve Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Prešove-N. Šebastovej. Spoločné štátne matriky vedené od roku 1896 až doposiaľ sú uložené a vedené na Mestskom úrade v Michalovciach.

Podľa vierovyznania sú obyvatelia našej obce zapísaní v týchto matrikách:

- **evanjelici (luteráni)** – farnosť Pozdišovce od r. 1783 do r. 1895,
- **rímskokatolíci** – farnosť Trhovište od r. 1790 do r. 1895,
- **gréckokatolíci** – farnosť Laškovce od r. 1875 do r. 1897,
- **reformovaní (kalvíni)** – farnosť Bánovce n/O. od r. 1797 do r. 1895.

Na základe zápisov z kánonických vizitácií, ale aj z protokolov bývalého Miestneho národného výboru v Pozdišovciach bolo zistené, že tunajšia Evanjelická cirkev a. v. mala vedený I. zväzok matriky už v rokoch 1747 – 1782 a Gréckokatolícka cirkev v Laškovciach v rokoch 1777 – 1874. Žiaľ, tieto sa nezachovali. Nevieime, aký osud ich postihol. Možno sa "stratili" v dobe prenasledovania Cirkvi v 50-tych rokoch 20. stor. Nepodarilo sa ich nájsť ani v župnom archíve v Sátoráljauhelyi, ani v štátnych, biskupských či farských archívoch. **Milan Hreščo**

Hrnčiar Michal Čenčarik, ľudový umelecký výrobca (uprostred medzi J. Magurom-Vojačkom a A. Antalom, majstrom ľudovej umeleckej výroby), na 11. folklórnych slávnostiach (snímka vľavo) a pri vyberaní výrobkov z polnej pece vykurovanej drevom. Snímky: archív

(NE)ZABUDNUTÍ HRNČIARI

Michal ČENČARIK (1939 – 2011)

hrnčiar, ľudovoumelecký výrobca

Narodil sa 13. septembra 1939 v Pozdišovciach. Patril k tým hrnčiarom, ktorí celý svoj produktívny vek zasvätili náročnému, ale krásnemu remeslu – hrnčiarstvu. Po skončení povinnej školskej dochádzky sa na svoje povolanie pripravoval v pozdišovskom Hrnčiarskom výrobnom a predajnom družstve Svojráz (neskôr Združená výroba, v. d., závod Keramika Pozdišovce). Na hrnčiarskom kruhu vytáčil hlavne stredne veľké výrobky – vázy, mliečniky, kvetináče, taniere, ale aj iné výrobky. V roku 1981 ho Ústredie ľudových umeleckých výrob (ÚĽUV) Bratislava rekvalifikovalo na ľudovo-umeleckého výrobcu. O niečo neskôr si založil vlastnú dielňu, v ktorej vyrábala tradičnú pozdišovskú keramiku. Výrobky si aj sám maľoval. Pri dekorácii používal osvedčené vzory. Zomrel 10. januára 2011.

(J. P. Zemplínsky)

Verona BOBÁKOVÁ-DANKOVÁ (1941)

maliarka keramiky

Narodila sa v roku 1941 v Petríkoviach, v Pozdišovciach žije od roku 1963. Spočiatku pracovala v michalovských Reštauráciách, nakoniec jej

učarovala pozdišovská keramika a v roku 1975 sa zamestnala v tunajšej hrnčiarskej dielni – Združená výroba, závod Keramika (neskôr Novex, v. d., resp. Technopol Austria) ako maliarka keramiky, kde pracovala do roku 1995. Maľovala hlavne výrobky Jána Lacka, Michala Poľaška, ale aj Andreja Lukáča ml., Juraja Čuška a ďalších majstrov. K častým dekorom, ktoré zobrazovala na výrobkoch, bola aj obľúbená a svetoznáma "Pozdišovská karička". (M. Pozdišovský)

Maliarka keramiky Verona Bobáková odpracovala v pozdišovskej hrnčiarskej dielni dvadsať rokov. Aj ona v obľúbenej "karičke" spáradila tisíce tancujúcich dievčat. Snímka: archív

Šikovné ruky pozdišovských hrnčiarov zhotovili takúto "valaškovú" súpravu.

Snímka: JPZ

Spoločenské okienko

V II. polroku 2021

Uzreli svetlo sveta

Pavol ŽOFČÁK, Šimon LECHMAN.

Uzavreli manželstvo

Peter TOLACI a Nikola ONDOVÁ, Adam KOZÁR a Ľudmila GOROLOVÁ, Marián KOZÁR a Anna Mária BALOGOVÁ, Kamil DRÁBIK a Bibiána HAMADEJOVÁ, Branislav KOSTOVČÍK a Iveta BYROVÁ, Maroš DRÁBIK a Henrieta MATINOVÁ, Milan KOC a Katarína LAPORČÁKOVÁ, Ing. Marián SINČÁK a Mgr. Mária VALOVÁ.

Oslávili životné výročia

50 rokov – Jozef ANTOŠ, Jana ELIÁŠOVÁ, Slávka HANULIAKOVÁ, Ľubomír JURKO, Martin PAVLIČ, Slávko PAVLÍK, Mgr. Andrea REPKOVÁ, Marek SOTÁK, Jana ZAMBOROVÁ.

60 rokov – Eva BALOGOVÁ, Stanislav DANKO, Mária HARAJDIČOVÁ, Oľga HRUBÁ, Anna IVANČINOVÁ, Mária KOČIŠOVÁ, František KORIBANIČ, Dušan KORNUC, Marián KOZÁR, Mária MICHALKOVÁ, Terézia PASTIRIKOVÁ, Mgr. Anna TOPOROVÁ.

70 rokov – Helena KOČIŠKOVÁ, Daša LUKÁČOVÁ, Michal PALO, Marta PAVLIKÁNOVÁ, Viera POPAĐAKOVÁ.

75 rokov – MUDr. Kvetoslava PARIKRUPOVÁ, Milan ROHAL.

80 rokov – Irena DZURINKOVÁ, Angela FURČÁKOVÁ.

82 rokov – Zuzana HANULIAKOVÁ.

83 rokov – Verona ČIŽMÁRIKOVÁ, Mikuláš JURKO, Anna KRÁĽOVÁ, Mária PAČILOVÁ, Michal VARMEĎA.

84 rokov – Anna MRÁZOVÁ, Mária POPRIKOVÁ.

85 rokov – Zuzana DELIMANOVÁ, Anna LACKOVÁ, Mária MARIŠČÁKOVÁ.

86 rokov – Mária DINIČOVÁ.

87 rokov – Mgr. Július KRÁL.

88 rokov – Anna BALOGOVÁ.

89 rokov – Albert DELIMAN.

Opustili naše rady

31.7. – Peter NOROVSKÝ (nar. 1954), 9.10. – Cyril KOVÁČ (1949), 24.10. – Alžbeta ANTALOVÁ, rod. Olahová (1941), 19.11. – Mária KOZÁROVÁ (1983), 24.11. – Kvetoslava DADUČOVÁ, rod. Gujdová (1948), 25.11. – Ing. Vladimír PARIKRUPA (1970), 26.12. – Milan MENDA (1949).

K 31. decembru 2021 bolo k trvalému pobytu v obci prihlásených 1 303 obyvateľov, z toho 636 mužov a 667 žien.

VIETE, ŽE...

... pred 605 rokmi (1416) sa prvýkrát vyskytuje písomná zmienka o hrnčiarstve na pozdišovskom panstve?

... pred 330 rokmi (1691) sa narodil Melichar Sirmaj, ktorý sa v roku 1743 zaslúžil o založenie hrnčiarskeho cechu v obci?

... pred 270 rokmi (1751) sa v Pozdišovciach narodil evanjelický kňaz, spišský senior a náboženský spisovateľ Andrej Fabrici?

... pred 210 rokmi (1811) sa v Pozdišovciach narodil župný úradník Jozef Sirmaj?

... pred 190 rokmi (1831) vypukla epidémia cholery, ktorá si v leťných mesiacoch vyžiadala obeť aj z radov obyvateľov našej obce?

... pred 110 rokmi (1911) sa narodil popredný pozdišovský hrnčiar – ľudový umelecký výrobca Ján Čižmárík?

... pred 100 rokmi (1921) sa v USA narodil neskorší torontský gréckokat. biskup Michal Rusnak (Rusnačok), CSsR, ktorý vyrastal v našej obci?

... pred 100 rokmi (1921) sa v obci narodil Ján Vološ, ktorý počas 2. svet. vojny bol ako nedoliečený vojak prepustený z bratislavskej nemocnice, cestou domov vo februári 1945

zajatý pri Turčianskom Sv. Martine a deportovaný do vyhnanstva v sovietskej Karagande (dnešnom Kazachstane)?

... pred 70 rokmi (1951) prijal neveřejnú vysviacku náš rodák páter Ján Lešo, SJ, gréckokat. rehoľný kňaz, ktorý 27 rokov pôsobil v Kanade?

... pred 40 rokmi (1981) boli pri futbalovom ihrisku vybudované nové priestory pre športovcov?

... pred 30 rokmi (1991) bola v obci založená tradícia folklórnych slávností, ktoré sa nepretržite konali do roku 2019 a v posledných 2 rokoch boli zrušené kvôli pandemickým opatreniam?

... pred 30 rokmi (1991) zomrel pozdišovský hrnčiar Ján Kiselovič, ľudový umelecký výrobca?

... pred 25 rokmi (1996) zomrela ľudová poetka a podporovateľka Gréckokatolíckej cirkvi Mária Mižiková?

... pred 10 rokmi (2011) zomrela etnografka a umelecká fotografka PhDr. Ester Plicková, autorka monografie Pozdišovské hrnčiarstvo (1959) a mnohých fotografií z našej obce?

... pred 5 rokmi (2016) sa prvýkrát uskutočnili Harčarske dni, ktoré pripomenuli obyvateľom a návštevníkom obce bohatú hrnčiarsku históriu Pozdišoviec? (JPZ)

